

Mikä olikaan kolumnin pointti?

Kyllä sisätautilääkäri Götzsche näyttää jonkinlainen profeetta olevan. Ainakin ortopedi Teppo Järvinen näyttää liittyneen hänen opetuslastensa joukkoon. Yhdessä he haluavat heittää romukoppaan masennuslääkkeet, mutta Götzschen esitelmän mukaisesti myös muutkin psykykenlääkkeet, ainakin psykoosilääkkeet.

Mielenterveyspotilaat lienevät ortopedi Järvisen kokemuspiirissä yhtä harvinaisia kuin entisen neonatologin Raivion, luultavasti myös Götzschen. Itse en rohkenisi väittää, etteikö heidän joukossaan olisi ainakin joitakin, jotka oikeasti hyötyvät lääkehoidosta. Parempi olisi kehittää diagnostiikkaa niin, että turhat hoidot jäisivät pois mutta tarpeelliset saisivat jatkua. Siinä psykiatrian rooli on keskeinen, vaikka jotkut vähättelevät tätä erikoisalaa eivätkä pidä sitä ”oikeana” medisiinana (esimerkiksi Järvisen siteeraama Joanna Moncrieff).

Olen hyvin tietoinen lääketeollisuuden harharetkistä kliinisten lääketutkimusten saralla. Ne eivät suinkaan rajoitu psykykenlääkkeisiin, eikä tarkoitukseni ollut ke-

huskella ryhtiliikkeen saavutuksia. Pientä edistystä on silti ollut viime vuosien aikana havaittavissa. Ennen ei edellytetty lääkärin tai tutkijoiden sidonnaisuuksien ilmoittamista tai vaadittu kaikkien lääkekokeilujen rekisteröintiä etukäteen. Kaupallisiin intresseihin liittyvä julkaisemisharha on kuitenkin vain osa suurempaa ongelmaa, jonka taustalla on lääketieteen julkaisutoiminnan valtava laajentuminen, tutkijoiden ja tieteellisten lehtien koveneva kilpailu sekä biostatistisen päättelyn vinoutuminen p-arvojen metsästykseseen. Suosittelen tutustumista näitä ongelmia kuvaavaan artikkeliin (1). Tähän varoitukseen ovat yhtyneet päätoimittajat Marcia Angell (NEJM) ja Richard Horton (Lancet).

Ainoa keino päästä eteenpäin on julkaistun tutkimuskirjallisuuden kriittinen arviointi systemaattisten katsausten muodossa. Tähän pyrkivät Cochrane Collaboration ja Käypä hoito. Työtä tekevät asiantuntijat, siis ihmiset, eivätkä lopputulokset aina ole täydellisiä. Silti tähän toimintaan voisi soveltaa luonnehdintaa demokratiasta,

joka Winston Churchillin mukaan on huonoin hallitsemisen muoto, ellei mukaan lasketa kaikkia muita muotoja, joita on aikojen saatossa yritetty.

Näyttöön perustuvan lääketieteen kehittäminen on liian tärkeää, jotta sen sanansaattajat lähtisivät henkilökohtaisille ristiretkille sen tai tuon asian ajamiseksi. Näin tulkitisin myös Cochranen johtoryhmän lausuman Götzschestä: ”He is free to interpret the evidence as he sees fit. He has an obligation, however, to distinguish sufficiently in public between his own research and that of Cochrane – the organization that he represents. There is a wide range of views within Cochrane on the benefits and harms of psychiatric drugs, of which professor Götzsche’s is one.” ■

KIRJALLISUUTTA

1. Ioannidis JP. Why most published research findings are false. *PLoS Med* 2005;2:e124.

KARI RAIVIO, kansleri (emeritus)

SIDONNAISUUDET

Ei sidonnaisuuksia